

Казакстан Республикасы
Тәуелсіздігінің 25 жылдығына
арналады

25-летию Независимости
Республики Казахстан
посвящается

МЕМЛЕКЕТТИҚ НОРМА ШЫГАРУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ЖЕТІЛДІРУДЕ ІРГЕЛІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ РӨЛІ

РОЛЬ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ И ПРИКЛАДНЫХ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ НОРМОТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Ғылыми-практикалық конференция материалдары бойынша
мақалалар жинағы
2016 жылғы 11 наурыз

Сборник статей
по материалам научно-практической конференции
11 ноября 2016 года

Астана, 2017

УДК 340:005.745(574)

ББК 67(5Каз)

Министерство юстиции Республики Казахстан
Институт законодательства Республики Казахстан
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева

Редакционная коллегия:

Баймодина З.Х., Тукиев А.С., Амандыкова С.К., Кулжабаева Ж.О., Тлембаева Ж.У.,
Казиев З.Г.

Казакстан Республикасы тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған «**МЕМЛЕКЕТТІҢ НОРМА ШЫҒАРУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТИН ЖЕТІЛДІРУДЕ ИРГЕЛІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ РӨЛІ**» тақырыбындағы ғыл.-практ. конф. материалдары, 2016 жылғы 11 қараша. = **РОЛЬ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ И ПРИКЛАДНЫХ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ НОРМОТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА**: Матер. науч.-практ. конф., посвященной 25-летию независимости Республики Казахстан, 11 ноября 2016 года. – Астана: ГУ«Институт законодательства Республики Казахстан», 2017. - 208 с. – на каз., русск.яз.

Жинақта Қазакстан Республикасының Заңнама институты Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетімен бірлесіп ұйымдастырған Қазакстан Республикасы Еуразия ұлттық университетімен бірлесіп ұйымдастырған Қазакстан Республикасы Заңнама институты Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетімен бірлесіп ұйымдастырылған «Мемлекеттің норма шығарушылық қызметтін және қолданбалы ғылыми зерттеулердің рөлі» тақырыбындағы жылдығындағы ғылыми-практикалық конференцияның материалдары ұсынылған.

Жинақта берілген материалдарда норма шығарушылық қызметтің, норма шығарушылық процессте іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулердің нәтижелерін іске асырудың өзекті проблемалары және оларды шешу жолдары көрсетілген.

Материалдар өкілді, аткаруышы органдарға, жоғары оку орындарының және ғылыми мекемелерінің, ғылыми-педагогикалық қызметкерлеріне арналған. Материалдар авторлық редакцияда жарияланады.

В Сборнике представлены материалы ежегодной научно-практической конференции, посвященной 25-летию независимости Республики Казахстан «Роль фундаментальных и прикладных научных исследований в совершенствовании нормотворческой деятельности государства», организованной Институтом законодательства Республики Казахстан совместно с Евразийским национальным университетом им. Л.Н. Гумилева.

Изложенные в Сборнике материалы отражают актуальные проблемы нормотворческой деятельности, реализации результатов фундаментальных и прикладных научных исследований в нормотворческом процессе и пути их решения.

Материалы адресованы представительным, исполнительным органам, научным, научно-педагогическим работникам вузов и научных учреждений, докторантам, магистрантам, студентам и практическим работникам. Материалы публикуются в авторской редакции.

УДК 340:005.745(574)

ББК 67(5Каз)

© Коллектив авторов, 2017
© ГУ «Институт законодательства
Республики Казахстан», 2017

МАЗМҰНЫ

Қазақстан Республикасы Әділет министрінің орынбасары	9
З.Х. БАЙМОЛДИНАНЫҢ алғы сөзі.....	
Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты	10
Д.Р. ҚҰСДӘУЛЕТОВТІҢ алғы сөзі.....	
Қазақстан Республикасының Заңнама институтының директоры	12
А.С. ТУКИЕВТІҢ алғы сөзі.....	
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті заң факультетінін деканы С.К. АМАНДЫҚОВАНЫҢ алғы сөзі.....	16
 <i>1-сессия</i>	
<i>«Норма шыгарушылық процесте іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулерді іске асыру: проблемалар және перспективалар»</i>	
В.М. СЫРЫХ Құқық нормаларының тиімділігін зерделеу – заң шыгарудың қажетті сатысы.....	17
Қ.Ж. БАЛТАБАЕВ Қазақстан Республикасының қазіргі заманы қылмыстық-құқықтық саясатының өзекті проблемалары.....	19
В.Т. ҚОНЫС Азаматтық заңнама саласындағы іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер.....	26
Е.Б. ОСИНОВ Азаматтық заңнаманы жетілдірудің өзекті проблемалары..	30
Ж.Д. БҰСЫРМАНОВ Мониторинг - мемлекеттің құқық шығармашылық қызметінің бастапқы кезеңі.....	36
Т.С. САФАРОВА Салалық құқықтық мониторингті енгізуіндегі кейір мәселелері.....	40
Н.М. ПРИМАШЕВ Лингвистикалық сараптаманың мониторингтік әлеуетін заңнамада техникалық терминдерді ресімдеуде қолдану.....	45
 <i>2-сессия</i>	
<i>«Норма шыгарушылық қызметіндегі өзекті проблемаларды іргелі ғылымның құралдары арқылы шешудегі озық жетістіктерді көрсету»</i>	
Ж.О. ТІЛЕМБАЕВА, Д. ДОСМЫРЗА «Әкімшілік рәсімдер туралы» (жаңа редакция) заң жобасының тұжырымдамасы жобасының таныстырылымы..	49
С.М. РАХМЕТОВ Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің жалпы болімінің нормаларын жетілдірудің кейір проблемалары.....	55
А.Б. МОЛДАШЕВА Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде норма шыгарушылық қызметін жетілдірудің кейір мәселелері	60
А.М. СӘРСЕННОВ Еуразиялық экономикалық комиссия Ішкі нарыктардың жұмыс істеу департаментінің Еуразиялық экономикалық одак құқығының ережелерін мүше мемлекеттердің орындауына мониторингті жүзеге асыру бойынша жұмыс тәжірибесі және осы жұмыс нәтижелерінің Еуразиялық экономикалық одакқа мүше мемлекеттердің норма шыгарушылық қызметіне ықпалы.....	64

С.Н. СӘРСЕНОВА Қазақстан Республикасының ЕАЭО-дағы өнірлік интеграциялық процесі аясында іргелі ғылыми зерттеулерді іске асыру....	70
Е.М. АБАЙДІЛДИНОВ «Зияткерлік меншік саласындағы заңнаманы жетілдіру: Қазақстанның ЕАЭО және ДСҰ-ға қатысуының жағдайында ӘЫДҰ-ның тәжірибесін ескеру» атты іргелі және ғылыми-қолданбалы зерттеудің негізгі бағыттары.....	76
М.И. ЖҰМАҒҰЛОВ, Л.Т. НҰРҚАТОВА, Ж.Ж. ТҰРСЫНБЕКОВА Өлеуметтік жұмыс: норма шыгарушылық үшін негіз ретінде pest-талдау...	84
А.С. ТУКИЕВ «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толыктырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасының таныстырылымы.....	92

Конференцияга қатысушылар

С.Ж. ӘБДІРАХМАНОВА Қазақстан Республикасының азаматтық құқығында қарыз шарты: құқықтық реттеудің теориясы мен практикасы...	99
Б.А. АМАНЖОЛОВА, А.Ю. ПОЛЯНСКАЯ Қылмыстық-атқару заңнамасын практикада қолданудың кейбір проблемалары туралы.....	109
С.Б. АХМЕТЖАНОВА, Д.А. ДӘУІТБАЕВА Тиімді реттеушілік жүйені күруда, заңнамалық процесті жетілдіруде реттеушілік әсер етуді бағалау (РӘБ): теория мен практика мәселелері.....	113
Н.А. БАЙҚӘРІМОВА, Ф.Д. МАҚАНОВА Мемлекеттік тілдегі ұлттық заңнамада халықаралық терминдердің қолданылуы.....	124
С.М. БАЙМОЛДИНА Сыбайлас жемкорлық құқық бұзушылық үшін жауаптылық туралы қылмыстық-құқықтық нормаларды жетілдіру.....	128
Е.А. ДҮЙСЕНОВ Қазақстан Республикасындағы құқықтық мониторинг: жай-күйі және даму перспективалары.....	133
Т.И. ЕРЕМИНА Ресейлік және шетелдік норма шыгарушылықта педагогика қызметкерлерінің құқықтық мәртебесі.....	140
М.А. ЕСТЕМИРОВ Жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің жарғылық капиталындагы үлестің ауысу тәртібі және оның құқықтық салдары.....	145
Л.Т. ЖАНҰЗАҚОВА Әкімшілік акт құқық қолдану нысандарының бірі ретінде.....	151
Ж.И. ИБРАГИМОВ Қазақстан Республикасында норма шыгарушылық қызметінің озекті проблемалары.....	159
Қ.Е. ИСМАҒҰЛОВ, Ф.Р. АХМЕДЖАНОВ Кепілді қылмыстық-процестік жолын кесу шарасы ретінде қолданудың кейбір мәселелері.....	163
С.С. ҚАРЖАУБАЕВ 2014 жылғы Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі бойынша еңбек заңнамасын қылмыстық бұзудың объективті жағы.....	168
А.Ә. ҚАЛИЕВА, О.С. ҚАРАҚОЖАЕВ Құқықтық мониторингті нормативтік реттеудің кейбір мәселелері.....	174
А.Қ. ҚҰРМАНОВА Дауларды шешу кезінде медиация рәсімін қолдану...	180

А.А. МЕДИНАЕВА Мемлекеттік тілдегі заңнамада қолданылатын заң лексикасын мониторингілеу мәселелері.....	186
Т.Е. МҰШАНОВ, Б.А. ШОЛАН Мәңгілік еліміздің мемлекеттік тілдегі заңнамасын калыптастыру жолдары (<i>сараптамалық талдау</i>).....	189
М.А. УТАНОВ, Ю.С. ПУЛАТОВ Салықтарды төлеуден жалтару нәтижесінде алынған кірістерді заңдастыруды қылмыс деп тану проблемасының өзектілігі.....	194
Конференцияга қатысушылардың ұсынымдары.....	202

ҚР АК 80-бабының 2-тармағына сәйкес ЖШС-ке қатысушылар үшінші тұлғалар алдында үлесті немесе оның бір бөлігін сатып алуға артықшылық құқығы болады. Осындай мазмұндағы ережелер «Жауапкершілігі шектеулі және косымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» ҚР Заңының 31-бабында да бекітілген. Қандай ретте үлесті сатып алуға деген өзге қатысушылардың артықшылық құқығы бұзылған болып саналады? Бұл сұрақтың жауабын заң шығарушы «Жауапкершілігі шектеулі және косымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» ҚР Заңының 31- бабының 6-тармағында ұсынады: «Үлес хабарламада көрсетілген бағадан негұрлым төмен бага бойынша иеліктен айырылып, үшінші жаққа берілсе, үлесті сатып алу-сату туралы шарт жарамсыз деп танылуы мүмкін». Отандық заңнаманың бұл ережесі басты көңілді тек бағаға бөліп, өзге жағдайларды назардан қалдыруда. Отандық зерттеушілердің пікірінше бұл заңда кеткен олкы тұстардың бірі болып табылады [5,48].

Сондай-ақ, ЖШС туралы заңының 31 бабының мазмұнынан қатысушылардың үлесті сатып алуға артықшылық құқығы тек үлес ақылы негізде иеліктен айрылған реттерде гана қолданылатындығын айқындеймыйз, яғни сатып алу сату және айырбас шарттары жасалған жағдайда гана артықшылық құқық туындаамақ.

Жалпылай алғанда, ресейлік зерттеуші Л.Новоселова аталған норманың ендірілуіне қатысты мынадай пікір білдіреді «Жауапкершілігі шектелуі қоғамдағы қатынастардың жабық сипатта болуы, қоғам қатысушыларының субъектілік құрамының өзгеру мүмкіндігін шектейтін арнағы шаралардың қолданылу қажеттілігін туыннатады. Жарғылық капиталдағы үлесті не оның бір бөлігін алуға (сатып алуға) байланысты қатысушыларға артықшылық құқықтың ұсынылуы өндай шаралардың катарына жатқызылады. Қатысушы осы құқықты қолдана отырып, өзі қаламайтын субъектіге үлестің өтуінің алдын алудына, қоғам қатысушыларының бастапқы құрамын сақтап қалуларына болады [6,3]».

Ю. Добашина өзінің ғылыми мақаласында Д.И. Мейердің [7,370] мынадай бір мазмұндағы сөзін келтіреді: «меншік құқығын жүзеге асыру барысында менишік иелерінің өзара келісімде, ауызбіршілікте болуын қамтамасыз ету максатында үлесті сатып алушады артықшылық құқығы бекітілген болатын. Ал, үлес басқа тұлғага сатылған ретте менишік құқығы бойынша мазасыз, өзіндік мінезі бар серіктес жабысуы мүмкін [8,77]».

Міне осылай, отандық заң шығарушы ЖШС қатысушыларының үлесті сатып алуға артықшылық құқықтарын бекіту арқылы әлгі «меншік құқығы бойынша мазасыз, өзіндік мінезі бар серіктестін» косылуына құқықтық тоскауылдар қояды. Дегенмен, ЖШС-тің қатысушысы өзіне тиесілі үлеске басқалай билік етуі мүмкін: мысалы, сыйға тарта алады, өзге бір занды тұлғаны күру барысында оның жарғылық капиталына салым ретінде коса алады не қандай да бір затқа үлесін ауыстыру үшін айырбас шартын жасасуға құқылы. Осындай реттерде мәселелерді шешу жолдары қандай болмак? Қазакстан Республикасы Жоғары Сотының 2008 жылғы 10 шілдедегі №2 «Жауапкершілігі шектеулі және косымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы заңнаманы

9-қолданудың кейбір сұрақтары жөніндегі» нормативтік қаулысының тармагына сәйкес ақысыз мәмілелерге (сыйға тарту, өсиет) қатысты ЖШС қатысуышыларында артықшылық құқығы болмайды. Заның осы бір тұсында құқықтық норманы айналып өту сокпағы жатқан секілді.

Енді, ҚР ЖС қараған осы категориядағы істерде жасалынған байламдарға зер салсак, Жоғарғы Соттың бұл мәселеде теренірек қазбалau қажеттілігіне бағдар нұскап отыргандығын аңғарамыз. Мысалы, «Fish Market» ЖШС-нің қос қатысуышының арасындағы дауға қатысты ҚР ЖС 2012 жылдың 17 қазанындағы №3ГП-888 қаулысына назар аударсак. Аталған істе ЖШС қатысуышысы Р., серіктестіктің екінші қатысуышы Г-ның өзіне тиесілі үлесін А., есімді үшінші тұлғага сыйға тартқан шартын құлықпен жасалынған мәміле деп тануды сұрап, сотка жүгінген. Осы ретте, ҚР ЖС бұл мәселеге формальды деп тануды сұрап, сотка жүгінген. Осы ретте, ҚР ЖС бұл мәселеге формальды түрғыдан қарамай, мәселеге деңдеп енуді талап етіп, істі қайта қарауға төменгі сатыға жібереді. Атап айтканда, бұл істе талап қоюшы Р., серіктестік қатысуышы Г-ның екінші деңгейдегі банктердің алдында несиесі бар екендігіне сілтеме жасайды және осыған байланысты соттан аталған банктерге сұрау жіберуді және бұл істегі сый алушы А-ның тегін алынған мүліктен төлеген салықтары жөнінде салық органдарына сұрау жіберуді соттан сұраған болатын. Алайда, төменгі соттар талап қоюшының бұл өтінімін қанағаттандырудан бас тартқан болатын. Дегенмен, ҚР ЖС аталған құжаттарды талап қоюшының өздігінен дербес алдыртуға құзіретінің жоқтығына және бұл құжаттарсыз жоғарыдағы мәміленің құлықпен жасалғандығын растай оз үлестерін Н-ға сыйға тартқан шартын жарамыз деп тануды талап етіп, сотка жүгінеді. Атап айтканда, талап қоюшы К., өзінің талап-арызында серіктестік жарғысының 7.12 тармагына сәйкес серіктестік қатысуышыларының құрамын өзгертуге байланысты сауалдардың бірауыздан қабылданатындығына сілтеме жасайды. Демек, қатысуышлар құрамының ауысуына осы серіктестіктің барлық қатысуышыларының келісімі қажет етілген. ҚР ЖС 2013 жылдың 09 сәуіріндегі №3ГП-188 қаулысында егер, қатысуышлар құрамының ауысуына байланысты шешімнің бірауыздан қабылдануының қажет екендігі құрылтай құжаттарында бекітілсе, онда мұның барлық ақылы және ақысыз мәмілелерге қолданылатындығы жөніндегі пікірін білдіреді. Ал, бұл істе сыйға тарту шарты арқылы жаңа қатысуышының келуіне 40% үлесті иеленетін К-ның келісімі болмаган және осы себепті, Жоғарғы Сот төменгі деңгейдегі соттардың байламдарын бұзып, бірінші сатыдағы соттың шешімін күшінде калдырған.

Біздің пайымдауымызша, өз үлесін иеліктен шығарған қатысуышының құқықтары мен міндеттерінің жаңа қатысуышыға отуі жарғылық капиталдагы үлестің (акцияның) ауысуы кезінде туындайтын маңызды сауалдардың бір болып табылады.

Осы ретте, отандық соттар тарапынан қаралған мына бір іске назар аударсак. Ю.П. Кононыхин 2003 жылдың 25 желтоқсанынан бастап «Уральскагрореммаш» акционерлік қоғамының акционері мәртебесін алған. Сонымен, аталған акционер 2000-2004 жылдар аралығындағы акционерлік қоғамның қаржылық есептері жайлы және құрылтай құжаттары туралы акпаратты сұрап бірнеше рет «Уральскагрореммаш» акционерлік қоғамына жүгінген. Бірақ, өтінімдері аяқсыз қала беруі себепті, талап-арызбен сотка жүгінуге мәжбүр болған. Сонымен, Орал қаласындағы №2 соттың 2005 жылдың 29 маусымындағы шешімімен талап-арыз канагаттандырылып, сұралған барлық құжаттарды бердіру жайлы байlam жасалған. Бірақ, жоғарғы саты сұралған акпараттарды тек 2003 жылдан бастап кана яғни, акционер мәртебесін алған сәттен бастап кана берілуі керектігі жайлы байlam жасайды [11,193]. Салыстыру мақсатында осы мәселеге қатысты РФ Жоғарғы Арбитраждық Сотының 2011 жылы жасаған байlamына назар салсак: «5. Судам следует исходить из того, что ни Закон об акционерных обществах, ни Закон об обществах с ограниченной ответственностью не содержат положений, ограничивающих право участника требовать предоставления информации и документов за период деятельности хозяйственного общества, в течение которого данное лицо не являлось участником этого общества. С момента приобретения статуса участника хозяйственного общества лицо может требовать предоставления документов общества независимо от даты составления этих документов» [12]. Келтірілген бұл деректерден ресейлік және қазақстандық сот органдарының жалпылай алғанда, акпарат алу жөніндегі қатысуышылардың (акционерлердің) құқықтарын бекітетін екі елдің заңнамасындағы мазмұны бірдей норманы әралуан түсінетіндігін көруімізге болады.

Сонымен, корпорацияның жаңа қатысуышысы өзі қосылғанга дейінгі кезең бойынша акпарат ала алуы тиіс пе? Біздің пайымдауымызша, сөзсіз ала алуы тиіс. Себебі, мұндай тыйым саларлықтай елеулі ешбір негізде жок. Біріншіден, бұл корпорацияның өзінің ішкі істері яғни, мүліктік айналым тұрақтылығына келіп-кетер қауіп жок. Екіншіден, корпорацияның ішкі айналым құжаттары атап айтқанда, құрылтай құжаттары, жалпы жиналыс хаттамалары, жылдық есептері және т.б. құжаттары әдетте, корпорация жұмыс істейтін бүкіл кезеңде сақталуы тиіс. Сондыктан, колда бар құжаттың көшірмесін беру ешбір қындық тудырмайтын дүние және жасалатын көшірмелердің барлығы сол ақпаратты сұратып отырған қатысуышының есебінен жүретінін де естен шығармауга тиіспіз. Демек, серіктестікке ешбір материалдық ауыртпалық туыннатпайды. Сондыктан, бұл тұста отандық сот практикасы түзетілуі тиіс, деп пайымдаймыз. Сондай-ақ бұл жағдайдың қалыптасуының бір ұшы, әралуан даулар бойынша ҚР ЖС тарапынан білдірілген құқықтық позицияларда жатыр, деп пайымдаймыз. Мысалы, ҚР ЖС 2015 жылдың 04 акпанындағы ЗГП-80 қаулысында келесідей іс сипатталады. Атап айтқанда, бұл істе «AMF Group» акционерлік қоғамының акционері Г., 1997-2013 ж.ж. аралығындағы откізілген акционерлердің жалпы жиналысының хаттамаларын, дивидендер

жөніндегі қаржылық есептерді беруді талап етіп, сотка жүгінген. Алайда,

бірінші сатыдағы сот бұл тұста талап қою мерзімі жайлы ережелерді қолданып, тек 2011-2013 жылдар аралығындағы деректерді беруді ғана міндеттейді. Бірақ, ҚР ЖС акционердің ақпарат алуға деген құқығының жеке мүліктік емес құқықтар санатына жататындығы, осы себепті, бұл тұста талап қою мерзімі жайлы ережелердің қолданылмауы керек екендігі және акционердің сұраған жылдары бойынша ақпараттардың берілуі тиістігі жайлы өз байламын білдіреді [13]. ҚР ЖС қабылдаған осы қаулыдағы бізді қызықтыратын тұсы акционердің ақпарат алу құқығын соттың жеке мүліктік емес құқықтар санатына жатқызуы болып табылады. Әдетте, белгілі-бір тұлғага тиесілі жеке мүліктік емес құқықтардың өзге тұлғага берілмейтіндігі азаматтық құқықтың жалпы курсынан баршаға мәлім дүние. Осы бір пікірді білдіру арқылы ҚР ЖС төменгі сатыдағы соттарға нұсқау беріп тұрғандай көрінеді. Сол себепті, жағдайды тұзету үшін жаңадан қосылған катысушының (акционердің) барлық кезең бойынша ақпарат ала алу құқығы ҚР ЖС (акционердің) нормативтік қаулылардың бірінде көрініс табуы тиіс.

Сонымен, ақпарат алу үшін бастысы катысушы мәртебесінің болуы ғана шарт. Ал, жаңа катысушының алдыңғы қаржылық жылдар бойынша ақпарат ала алмайтындығы жайлы отандық сот практикасындағы үрдіс тұзетілуі тиіс. Сондай-ақ сот практикасында катысушы мәртебесінің бекітілген тәртіpte тіркелмегендігіне қарамастан ақпарат алуға құқылы екендігін бекіткен істер де кездеседі. Атап айтқанда, «ТенгизИнтерНефтеГазСтрой» ЖШС ақпарат алу талабымен «Каспиан Салфа Компани» ЖШС-не жүгінген. Бұл ретте, талап қоюшы «ТенгизИнтерНефтеГазСтрой» ЖШС-і «Каспиан Салфа Компани» ЖШС-нің 30% үлесіне ие екендігі 2008 жылғы соттың шешімімен танылғандығына сілтеме жасайды және өзіне байланысты емес себептермен серіктестіктің кайта тіркеуден өткізе алмай жүргендігін алға тартады. Аталған іс ҚР ЖС деңгейіне дейін жетті. Іс бойынша өз байламын білдірген ҚР ЖС бұл ретте, аталған серіктестіктің ақпарат алуға құқылы екендігін куаттады.

Салыстыру мақсатында РФ Жогарғы Арбитраждық Соты қабылдаған ақпараттық хаттағы мына бір тармаққа зер салсақ: «6. Судам необходимо учитывать, что не могут быть удовлетворены требования лица об обязанности хозяйственного общества предоставить информацию, если на момент рассмотрения дела такое лицо не является участником хозяйственного общества...» [12].

Сонымен, жоғарыда сипатталғандардан ЖШС катысушыларының үлесті сатып алуға деген артықшылық құқықтарын коргауға катысты отандық сот практикасында ұтымды үлгілердің барлығын көруге болады. Сондай-ақ серіктестікке жаңадан қосылған катысушыға өтетін құқықтар құрамына катысты отандық сот практикасында орынкты негізделген үстанымның жоқтығын аңғаруға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Корпоративное право: учебный курс. Учебник /коллектив авторов, отв.ред. И.С. Шиткина. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Кнорус, 2015. – 1080 с.

2. М.К. Сулейменов «Юридические факты в гражданском праве: проблемы теории и практики» //Материалы межд. Науч-практ. Конф. В рамках ежегодных цивилистических чтений (Алматы, 21-22 мая 2015 г.). Отв.ред. М.К: Сулейменов. – Алматы, 2016. – 668 с. 15-парак.
3. Марченко М.Н. «Проблемы теории и государства и права». Учебник. – Москва: Проспект, 2016. – 768 с. 655-парак.
4. Ф.А. Афаунова «Эмиссия акций как основание возникновения и изменения корпоративных правоотношений» Дисс. на соиск. ученой степени к.ю.н. М.,2014. 20-парак.
5. Климкин С.И. «Хозяйственные товарищества по законодательству Республики Казахстан». Алматы 2002. 48-парак.
6. Новоселова Л. «Преимущественное право покупки доли в обществе с ограниченной ответственностью» // Хозяйство и право. 2009. №12. 3-парак.
7. Мейер Д.И. Русское гражданское право. – М., 2004, 370 парак.
8. Добашина Ю. «Проблемы защиты преимущественного права акционеров ЗАО на приобретение акций, отчуждаемых третьим лицам по договору мены» // Хозяйство и право. 2008. №11. 77-парак.
9. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотының 2012 жылдың 12 қазанындағы №3ГП-888 қаулысы // sud.gov.kz
10. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотының 2013 жылдың 09 сәуіріндегі №3ГП-188 қаулысы // sud.gov.kz
11. Сисимбаев Е.К. «Информационные права акционеров. Правовые последствия их несоблюдения» / В кн. «Судебная практика применения Закона «Об акционерных обществах». Проблемы разрешения споров, связанных с корпоративным управлением» Сборник, - Костанай: Костанайполиграфия, 2010. – 384 с. 193-парак.
- 12.http://www.arbitr.ru/as/pract/vas_info_letter/32916.html Информационное письмо ВАС РФ от 18.01.2011 г. №144 «О некоторых вопросах практики рассмотрения арбитражными судами споров о предоставлении информации участникам хозяйственных обществ».
13. КР ЖС 2015 жылдың 04 акпанындағы ЗГП-80 қаулысы // sud.gov.kz